Nr 589

av herr Carlshamre m. fl.
om delning av kommunalskatt mellan hemortskommun och fritidskommun.

Sedan 1964 har riksdagen varje år, med undantag endast för år 1966, behandlat förslag om skattemässig kompensation till kommuner med omfattande fritidsbebyggelse för kostnader som åsamkas kommunerna i samband med denna bebyggelse. Förslagen har genomgående avvisats med motiveringen att fastighetsbeskattningen jämte rätten att avgiftsbelägga service till de fritidsboende gör det möjligt för kommunerna att i huvudsak erhålla täckning för de av fritidsbebyggelsen föranledda kostnaderna.

Vid 1969 års riksdag tog undertecknad Carlshamre jämte dåvarande ledamoten av första kammaren Arne Svenungsson upp frågan ur en vidare synvinkel; det gällde nu inte bara kompensation för direkta utgifter utan också möjligheten för kommuner, som är särskilt attraktiva som fritids- och rekreationsområden och som fördenskull hindras att nå en annars möjlig industriell och ekonomisk utveckling, att erhålla kompensation för härigenom uteblivna inkomster. Bevillningsutskottet förutsatte, i sitt betänkande 1969:7, "att Kungl. Maj:t ägnar frågan särskild uppmärksamhet". Riksdagen följde utskottets förslag, då den avslog motionerna, "i vad de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört".

I vad mån Kungl. Maj:t därefter verkligen ägnat frågan särskild uppmärksamhet är oss obekant. Något initiativ har i varje fall inte försports. Då frågan dessutom fått ökad aktualitet genom de senaste årens miljöpolitiska debatt och genom det fortskridande arbetet på en fysisk riksplanering, har vi funnit det angeläget att ta upp den på nytt, med åberopande av delvis nytt material.

Direkta kostnader

Det finns kommuner i vårt land, vilkas folkmängd mångdubblas under några semestermånader. I många fall gäller det små kuststäder eller samhällen av fiskelägestyp med utpräglad tätbebyggelse. Samhällsservicen och den allmänna hygienen ställer i sådana fall ytterst svårlösta problem och drar med sig mycket stora kostnader. Vidare anses det åligga kommunerna att iordningställa och underhålla allmänna badplatser och andra rekreationsanläggningar. Det är väl känt att service och anläggningar för allmän hygien ofta lämnar åtskilligt övrigt att önska, att t. ex. avlopp släpps ut orenat direkt i havet, stundom obehagligt nära offentliga

badplatser. Sådana brister torde oftare få förklaras med knappa resurser än med bristande vilja.

Fastighetsskatt och avgiftsbeläggning till trots kommer de populära fritidskommunernas stora utgifter att väsentligen åvila den bofasta minoriteten. Det är ingen tillfällighet att många utpräglade fritidskommuner också är utpräglade högskattekommuner.

Att helt vältra över fritidskommunernas särskilda kostnader på ägarna av fritidshus i form av fastighetsskatt och avgifter skulle innebära en orättvisa mot fritidshusägarna. Många sommargäster bor lika regelbundet och lika varaktigt i förhyrda bostäder som fritidshusägarna i egna hus. Även hyresgästerna bör beredas tillfälle att bidraga till sin fritidskommuns utgifter. I så fall ges knappast någon annan möjlighet än en delning av den kommunala inkomstskatten mellan hemortskommun och fritidskommun.

Utebliven utveckling

Många fritidskommuner har särskilda tillgångar som skulle predestinera dem till en betydande industriell och ekonomisk utveckling, om de inte – utan att själva kunna nämnvärt påverka dispositionerna – dömdes till passivitet för att tillgodose framför allt storstadsbefolkningens behov av oförstörd fritids- och rekreationsmiljö. Det kan gälla ett exklusivt hamnläge, utbyggnadsvärd vattenkraft, brytningsvärda sten- och grusfyndigheter, god tillgång på arbetskraft eller annat. Sådana tillgångar saknas förvisso icke i många av de kommuner som i en riksplanering kan väntas bli förbjudna att exploatera tillgångarna därför att exploateringen skulle minska områdets värde ur rekreations- och fritidssynpunkt.

Det är karakteristiskt att debatten om många av de senaste årens uppmärksammade lokaliseringsprojekt väsentligen stått mellan bofast befolkning, som på goda grunder önskar en industriell utveckling i sin bygd, och fritidsfolket, som på lika goda grunder vill bevara sin fritidsmiljö orörd. Det har gått mycken hätskhet i den debatten. Den skulle otvivelaktigt kunna föras mer avspänt och med större ömsesidig förståelse, om förlusten på grund av utebliven utveckling inte ensidigt drabbade den bofasta befolkningen utan solidariskt delades mellan alla berörda.

Då en kommun av miljöpolitiska skäl hindras att exploatera en speciell tillgång sägs det ofta att annan, mer miljövänlig industri givetvis är välkommen. Men med den särskilda tillgången, t. ex. hamnläget, ur räkningen har kommunen ingen speciell attraktionskraft som kan hjälpa den att konkurrera med andra regioner om lokaliseringsobjekten. Men här öppnar sig möjligheten att skattevägen tillföra dessa kommuner ny attraktionskraft. Låg kommunal utdebitering är nämligen i sig själv ett utomordentligt argument i en förhandling om verksamheter som i övrigt skulle kunna lokaliseras på vilken som helst av många tänkbara orter.

Låg utdebitering är en följd av stort skatteunderlag. Det finns kommuner t. ex. i Bohuslän för vilka en andel av en fjärdedel i de mer

varaktigt sommarboendes kommunalskatt skulle innebära mer än en fördubbling av skatteunderlaget. De skulle därmed förvandlas till lika utpräglade lågskattekommuner som de nu är högskattekommuner med allt vad detta skulle medföra av ökad dragningskraft på de arbetskraftsintensiva mindre företag som ofta är de minst miljöstörande.

Danskt exempel

I Danmark tillämpas sedan länge ett system med delning av kommunalskatt mellan hemortskommun och fritidskommun. Om en skattskyldig sammanlagt under beskattningsåret vistats minst tre månader i annan kommun än hemortskommunen får hemkommunen till fritidskommunen avstå en mot vistelsens varaktighet proportionell del av den skattskyldiges kommunalskatt.

Enligt uppgift fungerar systemet till ömsesidig belåtenhet. Av en total kommunal inkomstskatt på 8 miljarder dkr. om året tillfaller ca 20 miljoner dkr. andra kommuner än hemortskommunerna. Beloppet ter sig skäligen blygsamt men sägs ändå betyda ett väsentligt tillskott för de utpräglade fritidskommunerna. För den givande parten, de större stadskommunerna, är å andra sidan skattebortfallet så litet att det knappast märks.

S. k. dubbel bosättning lär vara vanligare i Sverige än i Danmark. Dessutom bör, vid en anpassning av systemet till svenska förhållanden, den nedre gränsen för fritidsboendets varaktighet sannolikt sättas till två i stället för tre månader, detta bl. a. med tanke på längden av skolornas sommarlov. Med dessa förutsättningar skulle en delning av kommunalskatt enligt dansk modell i vårt land sannolikt medföra ett väsentligt större tillskott till fritidskommunerna än vad fallet är i Danmark. Ändå kan skattebortfallet för de givande kommunerna, främst storstäderna, knappast väntas bli så stort att det märkbart skulle påverka utdebiteringen i dessa kommuner.

Förslag

Vi föreslår en utredning rörande delning av kommunalskatt mellan hemortskommun och fritidskommun enligt följande riktlinjer:

Varje skattskyldig ålägges att i sin självdeklaration ange om han under beskattningsåret vistats sammanlagt minst två månader i annan kommun än hemortskommunen.

Om så är fallet tillföres fritidskommunen en mot vistelsens varaktighet svarande del av den skattskyldiges primärkommunala inkomstskatt. Av praktiska skäl beräknas även den fritidskommunen tillfallande delen av skatten enligt den i hemortskommunen gällande skattesatsen.

Åberopande det anförda hemställer vi

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning och förslag rörande delning av kommunalskatt mellan hemortskommun och fritidskommun enligt de riktlinjer som angivits i motionen.

Stockholm den 27 januari 1971

NILS CARLSHAMRE (m)

WIGGO KOMSTEDT (m)

EINAR LARSSON (c)
i Borrby

BRITT MOGÅRD (m)